

FOLKEUNIVERSITETET I VEJLE

PROGRAM

EFTERÅR 2017

FOLKEUNIVERSITET-VEJLE.DK

Alle foredrag er arrangeret af de nævnte organisationer i samarbejde med Folkeuniversitetet.

Læs mere om foredragene og kontroller eventuelle ændringer på folkeuniversitet-vejle.dk eller på Facebook.

Kontakt: fu.vejle@gmail.com

 støtter Folkeuniversitetet

Folkeuniversitetet i Vejle tilbyder tre Offentlige foredrag i naturvidenskab

- i et tæt samarbejde med Aarhus Universitet, Rødkilde Gymnasium og Rosborg Gymnasium og HF.

Der er fri adgang til disse tre foredrag på grund af støtte fra de to gymnasier. Du kan læse mere om og tilmelde dig **Offentlige foredrag i naturvidenskab** på ofn.au.dk/vejle

AARHUS UNIVERSITET

Tirsdag 5. september kl. 19.15

En 100 år gammel skilsmissegang

Foredrag ved *Jens Aaberg*, instruktør i slægtshistorie

Dagmar var hende, man ikke talte om i familien. Hun havde giftet sig med Jens i Vedersø 1903. Det var meget imod hendes forældres ønske, så de havde modsat sig ægteskabet. De mente, han var en drikfældig og slet person. Ægteskabet blev ulykkeligt med vold og overgreb, og hun kæmpede længe for at opnå separation og skilsmisse.

Foredraget er et forsøg på at vise, hvad man kan få ud af kilderne, hvis man er ihærdig nok.

Sted: Vejle Stadsarkiv, Vedelsgade 17, 7100 Vejle

Entre: 50 kr. ved indgang, gratis for medlemmer af VSF. Tilmelding ikke nødvendig.

Arr.: Vejleegnens Slægtshistoriske Forening

Tirsdag 19. september kl. 19.00

De danske kolonier i Indien: Tranquebar, Serampore og Nicobarerne

Foredrag ved *Niels Brimnes*, lektor ved Institut for Kultur og Samfund, Historie, Aarhus Universitet

Fra begyndelsen af 1600-tallet til midten af 1900-tallet var Danmark en kolonimagt med besiddelser i Asien, Afrika, Caribien og Nordatlanten. De danske kolonier rummede imidlertid en stor variation af koloniale relationer. I Indien måtte man indrette sig på andres betingelser og indtil ca. 1750 var det indiske fyrster og købmænd, der bestemte rammerne.

Foredraget fokuserer på de handelsrelationer og kulturmøder, der

udviklede sig med udgangspunkt i de danske kolonier i Indien.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle

Entre: Kr. 75 ved indgang. Tilmelding til fu.vejle@gmail.com / sms 6178 5551

Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 26. september kl. 19.00

Egtvedpigens

Foredrag ved *Karin M. Frei*, forskningsprofessor ved Nationalmuseet, og *Louise Felding*, museumsinspektør og ph.d.-stipendiat ved VejleMuseum/Aarhus Universitet

Professor *Karin M. Frei* - forskeren bag de banebrydende resultater om bronzealderkvinders herkomst - fortæller om resultaterne og metoderne bag analysen af Egtvedpigens, der vidner om en fjern oprindelse og lange rejser. Vi hører om Nationalmuseets projekt, der forsøger at belyse kvindernes rolle og betydning i bronzealderens samfund.

Endelig giver museumsinspektør *Louise Felding* en opdatering og seneste nyt omkring besøgscenteret ved Egtvedpigens grav.

Sted: Kulturmuseet/Spinderihallerne - Pakkeriet, Spinderigade 11, 7100 Vejle

Entre: Kr. 75 ved indgang. Tilmelding til fu.vejle@gmail.com / sms 6178 5551

Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 3. oktober kl. 19.00

Den russiske revolution 1917

Foredrag ved *Erik Kulavig*, lektor ved Institut for Historie, SDU

Erik Kulavig, forf. til bogen *Vi river himlen ned på jorden*, 2016, gennemgår Februarrevolutionen og Oktoberrevolutionen ud fra et politisk-historisk, et socialhistorisk og et kulturhistorisk perspektiv. Desuden berører han de konsekvenser, revolutionen og den første tid derefter fik for Ruslands og Sovjetunionens videre udvikling.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle

Entre: Kr. 75 ved indgang. Tilmelding til fu.vejle@gmail.com / sms 6178 5551

Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Torsdag 12. oktober kl. 19.00

Reformationen på forskerturné – støttet af A.P.Møller-fonden Kristendom og velfærdsstat

Foredrag ved *Niels Kærgaard*, professor i Økonomi, Kbh. Universitet

Er det lutherdommen, der via en lang række mellemregninger har ført frem til den nordiske velfærdsstat, eller er den måske lige så meget et resultat af ukirkelig lutheranisme som af demokratiseret socialisme?

Teologer har haft en central rolle i debatten, og en del af de socialdemokratiske frontfigurer har også været rodfæstet i kirkelig tradition.

(fortsat: 12. oktober – Kristendom og velfærdsstat)

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle
Gratis adgang, men tilmeld gerne til fu.vejle@gmail.com / sms 6178 5551
Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 24. oktober kl. 19.00

Med vej og bane gennem Vejle Ådal

Foredrag ved *Vigand Dann Rasmussen*, lektor, cand.mag. og lokalhistoriker

Med tiden opstod i Danmark et vejsystem, som med statens og amtens indsats blev gjort bedre og bedre. Alligevel var det i sidste halvdel af 1800-tallet ikke godt nok, hvorfor det blev udsat for en hård konkurrence fra det nye landtransportmiddel: jernbanen.

Det skete også i Vejle Ådal, hvor der fra gammel tid havde været nogle tværveje, men ingen på langs af ådalen. Det kom der i 1897 med jernbanen til Vandel. Dens historie fortælles her helt frem til den dramatiske nedlæggelse den 31. marts 1957.

Foredraget er knyttet til den kommende bogudgivelse om Vejle Ådal.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle
Entre: Kr. 75 ved indgang. Tilmelding til fu.vejle@gmail.com / sms 6178 5551
Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 7. november kl. 19.15

Virksomhedsarkiver som slægts- og lokalhistoriske kilder

Foredrag ved *Kenn Tarbensen*, seniorforsker, ph.d., Rigsarkivet

Hør om brugen af erhvervshistoriske arkiver, der har et stort materiale, men er sjældent benyttet af andre end 'professionelle' forskere. Det kan være alt fra lønningslister i fabriksarkiver, ind- og udlånshovedbøger i sparekassearkiver, købmænds regnskabsbøger til kreditforeningssager.

Foredraget vil dermed give ny inspiration til alle, der interesserer sig for slægts- og lokalhistorie.

Sted: Vejle Stadsarkiv, Vedelsgade 17, 7100 Vejle
Entre: Kr. 50 ved indgang. Gratis for medlemmer af VSF. Tilmelding ikke nødvendig.
Arr.: Vejleegnens Slægtshistoriske Forening

Tirsdag 7. november kl. 19.00

Offentlige foredrag i naturvidenskab

Big bang og det usynlige univers

Foredrag ved *Steen Hannestad*, professor ved Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet

Mørkt stof og mørk energi udgør 95 % af universet. Men vi ved faktisk ikke, hvad det er. Uden det mørke stof ville vi og livet imidlertid ikke eksistere. Løfter den nyeste forskning i kosmologi sløret for, hvad det usynlige univers egentlig består af?

I foredraget opdateres du om den nyeste forskning i kosmologi. Og vi ser på perspektiverne for, om forskningen i de kommende år kan give os svar på, hvad det usynlige univers egentlig består af.

Sted: Rosborg Gymnasium og HF, Vestre Engvej 61, 7100 Vejle
Gratis adgang. Men husk tilmelding på ofn.au.dk/vejle
Arr.: Rødkilde Gymnasium og Rosborg Gymnasium og HF

Torsdag 16. november kl. 19.00

Offentlige foredrag i naturvidenskab

Spejlbilleder og molekyler

Foredrag ved *Karl Anker Jørgensen*, professor ved Institut for Kemi, Aarhus Universitet

En række vitale molekyler inden i os og omkring os – livets molekyler - består af samme slags atomer, men er spejlbilleder af hinanden. Forunderligt nok er det ofte kun den ene af de to spejlbillede-versioner af disse molekyler, der forekommer i os mennesker.

Ligesom kun højre hånd passer i en højre-handske, er det med spejlbillede-molekyler og receptorer for kroppens sanser: fx har molekylet, som passer i receptoren for, og som vi derfor sanser som duften af jordbær, en spejlbillede-version – og det molekyle sanser vi som duften af basilikum.

For andre molekyler kan den ene spejlbillede-version være vital for os, mens den anden version kan være giftig eller ligefrem dødelig.

Derfor er den rumlige opbygning af fx et lægemiddel ofte af afgørende

betydning for dets biologiske og derigennem helbredsmæssige effekt.

Under foredraget vil du høre eksempler på, hvordan Aarhusforskere har bidraget til udvikling af nye lægemidler pga. deres ekspertise i molekyler og deres spejlbilleder. Du vil også høre om, hvordan spejlbillede-molekyler påvirker vores liv og omgivende samfund.

Sted: Rosborg Gymnasium og HF, Vestre Engvej 61, 7100 Vejle
Gratis adgang. Men husk tilmelding på ofn.au.dk/vejle
Arr.: Rødkilde Gymnasium og Rosborg Gymnasium og HF

Tirsdag 21. november kl. 19.00

Offentlige foredrag i naturvidenskab

Inspiration fra naturen

Foredrag ved *Tobias Wang*, professor i zoofysiologi, Institut for Bioscience, og *Henrik Birkedal*, lektor, Institut for Kemi, Aarhus Universitet.

Dyr, planter og bakterier har løst masser af deres egne problemer gennem evolutionen. Tænk på planten burre, der fæstner sig i dyrs pels for at sprede plantens frø. Burrer ledte til et af de første eksempler på såkaldt *biomimik* – nemlig burrebånd, velcro, som nu har fundet vid udbredelse.

Gennem en række eksempler fra biologiens verden vil du høre om, hvordan forskere inspireres af naturens opfindelser til at tænke på nye måder inden for fx arkitektur, materialevidenskab, kemi, nanoteknologi og medicin - og finde nye materialer og teknologier.

Sted: Rødkilde Gymnasium, Rødkildevej 42, 7100 Vejle
Gratis adgang. Men husk tilmelding på ofn.au.dk/vejle
Arr.: Rødkilde Gymnasium og Rosborg Gymnasium og HF

Tirsdag 28. november kl. 19.00

Vejle Ådal og Vejle Å - dannelse og udnyttelse

Foredrag ved *Anders Grosen*, lektor, cand. scient. og lokalhistoriker.

Vejle Ådal er en af de mest karakteristiske og flotte tunneldale i det danske glaciare landskab. Allerede i 1984 blev dalen af Fredningsstyrelsen udpeget som et af vores større nationale naturområder.

Vi vil skabe overblik over de landskabsformer, som præger de forskellige afsnit af dalen. Undervejs vil vi også se nærmere på de processer, som sandsynligvis har skabt disse landskaber.

Udnyttelsen af ådalen spiller også en stor rolle for det liv, som kan udfolde sig i ådalen før og nu, og for det indtryk, som landskabet skaber hos de, som færdes i ådalen. Egtved Ådal og Højen Ådal vil også blive inddraget.

I vore dage er der kommet øget fokus på, at åen og dens liv skal have den nødvendige plads. Vi vil også berøre forskellige opfattelser af, hvordan man bedst fremtidssikrer den enestående flotte natur, som Vejle Ådal rummer.

Foredraget er knyttet til den kommende bogudgivelse om Vejle Ådal.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle
Entre: Kr. 75 ved indgang. Tilmelding til fu.vejle@gmail.com / sms 6178 5551
Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 12. december kl. 19.00

'I disse tider' - Reformationen og troldomsforfølgelserne i Danmark

Foredrag ved *Louise Nyholm Kallestrup*, lektor, ph.d., SDU

De senere års forskning har forsøgt at gøre op med Reformationen som en ubetinget positiv udvikling, hvor troldomsforfølgelserne er fremhævet som en af reformationens skyggesider. I Danmark blev hundredevis af mennesker forfulgt og brændt på bålet for trolddom, og indbyggertallet taget i betragtning var riget et af de europæiske lande, hvor det gik hårdest for sig.

Alligevel skal man være varsom med at trække en lige linje fra lutherdommens indførelse til troldomsforfølgelserne. Foredraget har til hensigt at fortælle om sammenhænge mellem reformationen og troldomsforfølgelserne og samtidig nuancere den meget sort-hvide debat om Luthers betydning for Danmark.

Sted: Kulturmuseet/Spinderihallerne, Spindergade 11, 7100 Vejle
Entre: Kr. 75 ved indgang. Tilmelding til fu.vejle@gmail.com / sms 6178 5551
Arr.: Kulturmuseet og Folkeuniversitetet i Vejle